

06/2016

ELÄKETURVAKESKUKSEN TUTKIMUKSIA

TIIVISTELMÄ

Henna Busk, Signe Jauhiainen, Antti Kekäläinen, Satu Nivalainen
ja Tuuli Tähtinen

Maahanmuuttajat työmarkkinoilla

– tutkimus eri vuosina Suomeen muuttaneiden työurista

Suomeen kohdistunut maahanmuutto on kasvanut 1990-luvulta lähtien. Vuonna 2015 Suomessa asui noin 230 000 ulkomaan kansalaista. Suurin osa maahanmuuttajista on työkäisiä. Silti Suomessa asuvien maahanmuuttajien työurista tiedetään verrattain vähän. Tässä tutkimuksessa tarjoamme uutta tietoa maahanmuuttajien työurista ja ansioista maassaoloaikana. Maahanmuuttajaväestön kasvaessa maahanmuuttajien sijoittuminen työelämään sekä työuran ja ansioiden kehitys vaikuttavat yhä enemmän koko talouden tilaan.

Tutkimuksessa luodaan kokonaiskuva maahanmuuttajien työurista rekisteriaineiston ja tilastollisen analyysin avulla. Myös ansiotulojen kehitystä maassaoloaikana tarkastellaan. Tutkimusaineistona on Tilastokeskuksen kokonaisaineisto Suomeen vuosina 1995, 1996, 2000, 2001, 2005 ja 2006 muuttaneista ulkomaan kansalaisista. Tutkimusvuosina Suomeen muutti yhteensä lähes 58 000 henkilöä. Näitä henkilöitä ja heidän työurien kehittymistä seurataan aina vuoteen 2013 (tai poismuuttoon) saakka. Tarkastelut kohdistuvat pääosin 18–64-vuotiaana maahan muuttaneisiin henkilöihin.

Väestörekisteritietojen ja erilaisten hallinnollisten rekisterien tietojen lisäksi tutkimusaineistoon on yhdistetty lukuisia tietoja Eläketurvakeskuksen rekistereistä. Kattavuutensa ja monipuolisuutensa vuoksi aineisto on Suomen oloissa ainutlaatuinen, koska eri tietolähteistä olevien työllistä aikaa kuvaavien muuttajien käyttäminen mahdollistaa aikaisempaa tarkemman kuvan maahanmuuttajien työllisyydestä.

Maahanmuuttajien työurissa suuria eroja sukupuolten, lähtömaiden ja eri vuosina maahan saapuneiden välillä

Maahanmuuttajaväestö on hyvin moninainen ryhmä. Tulosten mukaan maahanmuuttajien taustatekijöillä on merkittävä vaikutus työllistymiseen ja työurien kehitykseen. Aika maahanmuutosta ensimmäiseen työpäivään on suhteellisen lyhyt, mutta työurissa on suuria eroja muuttokohorttien, sukupuolten ja maaryhmien välillä. Maahanmuuttajien työskenteleminen on varsin polarisoitunutta: töissä ollaan koko vuoden ajan tai ei lainkaan.

Virosta ja Länsi- ja Etelä-Euroopasta muuttaneet ovat työllistyneet parhaiten, työuraa on kertynyt hyvin ja veronalaiset ansiotulot ovat kasvaneet. Lähi-idästä ja Somaliasta muuttaneiden tilanne työmarkkinoilla on heikoin. Erojen taustalla ovat erilaiset muuttajien taustatekijät ja maahanmuuton syyt. Maahanmuuttajamiesten työllisyystilanne on selvästi parempi kuin maahanmuuttajanaisten. Heikon työllisyyden myötä naisten ansiot jäävät hyvin pieniksi.

Kuvailevassa analyysissä havaittiin, että myöhemmin maahan tulleiden henkilöiden työllinen aika on suhteellisesti pidempi ja ansiot ovat korkeammat kuin aiemmin muuttaneiden. Erot muuttokohorttien välillä työllisyydessä säilyvät myös regressioanalyysissä, kun henkilön taustatekijät ja talouden suhdannevaihtelu on otettu huomioon. Yhteiskunnan ja talouden tila maahanmuuttovuonna jättää pysyvän vaikutuksen tuleviin työvuosiin. Myös kotouttamistoimilla ja valtaväestön asenteilla on vaikutusta pääsyyn työmarkkinoille ja työuran muodostumiseen.

Perhetekijöiden vaikutukset vaihtelevat miesten ja naisten välillä

Regressioanalyysin perusteella maassaoloaika kasvattaa maahanmuuttajien työllistymismahdollisuutta ja eläkettä kartuttavaa työuraa sukupuolesta riippumatta. Maaryhmistä poikkeuksena ovat Lähi-idästä ja Somaliasta muuttaneet henkilöt, joiden työurat jäävät selvästi muita maaryhmiä lyhyemmiksi. Korkeasti koulutetuilla maahanmuuttajilla on paremmat mahdollisuudet työllistyä ja kerryttää työuraa kuin alemmin koulutetuilla.

Useiden perhetekijöiden vaikutukset vaihtelevat maahanmuuttajamiesten ja -naisten välillä. Naimisissa oleville miehille työuraa kertyy enemmän kuin naimattomille. Naisilla sen sijaan naimattomuus ja alaikäisten lasten puuttuminen ovat tärkeitä työuran kertymistä edistäviä tekijöitä. Perheellisten maahanmuuttajanaisten tukeminen, esimerkiksi koulutuksen, kielitaidon ja työkokemuksen hankkimiseksi, olisikin erityisen tärkeää, jotta heidät saataisiin paremmin integroitumaan yhteiskuntaan ja työmarkkinoille.

Eläkeaikaiseen toimeentuloon kiinnitettävä huomiota – perusturvan varaan uhkaavat jäädä erityisesti maahanmuuttajanaiset

Tutkimuksessa havaittiin viitteitä maahanmuuttajien työskentelemisen polarisoituneisuudesta. Osaltaan havaintoa selittää työmarkkinoiden ja palkkojen joustamattomuus, mutta myös työttömyys- ja sosiaaliturvajärjestelmällä on vaikutusta. Lyhytaikaisen työn vastaanottaminen

etuuksien katkeamisen ja uudelleen hakemisen vuoksi ei ole aina välttämättä kannattavaa. Palkkojen parempi joustavuus yhdessä aktiivisten työmarkkinatoimien kanssa voisi helpottaa erityisesti matalammin koulutettujen maahanmuuttajien pääsyä työmarkkinoille.

Maahanmuuttajien työurat ja ansiot ovat valtaväestöä pienemmät, joten myös Suomessa karttunut työeläke jää tulevaisuudessa pienemmäksi. Muutto työiässä, hidas siirtyminen työmarkkinoille, viivästynyt työllistyminen ja heikompi työllisyys lyhentävät maahanmuuttajien työuria. Osa maahanmuuttajista pysyttelee pitkiäkin aikoja työmarkkinoiden ulkopuolella tai muuttaa Suomeen työiässä, jolloin myös potentiaalinen työura jää suhteellisen lyhyeksi. Tulevana eläkeaikana perusturvan varaan jäävät erityisesti maahanmuuttajanaiset, joiden työllinen aika on lyhyt ja ansiot pienet.

Muuttajien nuoren ikärakenteen vuoksi maahanmuuttajille maksetut eläkkeet ovat toistaiseksi olleet marginaalinen osa eläkemenoista. Tulevaisuudessa maahanmuuttajien eläkkeet ja niihin suoraan vaikuttavat työurat ovat talouden näkökulmasta yhä tärkeämpiä maahanmuuttajaväestön ikääntyessä ja määrän kasvaessa.

Aineistotilaukset:

www.etk.fi > Julkaisut > Tutkimuksia > Maahanmuuttajat työmarkkinoilla – tutkimus eri vuosina Suomeen muuttaneiden työurista
tai aineistotilaukset@etk.fi

ISBN 978-951-691-249-6 (nid.)

ISBN 978-951-691-250-2 (PDF)

ISSN 1236-3049 (painettu)

ISSN 1798-7482 (verkkojulkaisu)

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Eläketurvakeskus
00065 ELÄKETURVAKESKUS
Puhelin 029 411 20
Faksi 09 148 1172

Pensionsskyddscentralen
00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN
Telefon 029 411 20
Fax 09 148 1172

Finnish Centre for Pensions
FI-00065 Eläketurvakeskus Finland
Telephone +358 29 411 20
Fax +358 9 148 1172

www.etk.fi
> julkaisut